

Med. univer.
Dr. GUTTMANN EDE
 fogorvos
 ahol a nyári időszakon át működött,
 rendezve, rendezéseit állandó lakásán ismét
 kezdte el minden a foggyógyászat teréhez
 közelebb kivételre és műfogak előállí-
 tására ajánlja magát. (405.)
 Hely: 1824. Szikszay-féle ház I-ső emelet.

1893. K.
Arlejteségi hirdetés.
 H-Hadház város képviselőtestülete a f. é.
 szeptember 7-én tartott gyűlésében 194/893 kgy.
 sz. határozatával 5 azaz öt a mé-
 teresre furandó ivóvízű kut készíttetését
 felhívta, felhívta mindazok, kik ezen
 a felhívásra vállalkozni óhajtanak, hogy
 szept. 10-én d. e. 10 órakor H-Had-
 ház város-házánál megtartandó nyilvános ar-
 lejtesen megjelenni sziveskedjenek.
 Az arlejtes kötelesek az arlejtes megkez-
 dése előtt kiküldötték kezéhez 100 azaz egy-
 száz o. e. frt bántpénzt tenni le.
 H-Hadház, 1893. szept. 12.
Sinay János Hadházy József
 jegyző. főbíró. 2-3.

MÜLLER
 -ut 70. szám.
 osztály.
 elterjedt
 választására.
 választázza nagy választékban készlet oles
 rendezéseket, mű- és sima őrsűd malmok re-
 5-6.

AJA
 (ben)
 mda.
 almi meghívókat
RTYÁKAT,
LAPOKAT.
 an eszközöltekn.
 imzendők.
 zülés kiállítás!
 Jutányos árak!
 vidéki
 zöltetnek.
 atványokat izléses beosztással
kon.
 készletben tartatnak.
 oosan teljesítettnek

Előfizetési árak:
 helyben, vagy postán külfö:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Félévre 5 „ „
 Negyedévre 2 „ 50 „
 Egy hóra 1 „ „
Egyes szám 4 kr.
 lap szellemi részét illető minden köz-
 szemény a szerkesztőségbe (Főlr 1828 sz.)
 bérmentve küldendő.
Előfizethető helyben:
 Tisztelt K. Lajos Könyvtárkezelésében
 és a kiadóhivatalban. (Főlr 1828. sz.
 alatti.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.
 MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:
 Négy hasábol petít sorért 5 kr. Nagyobb
 terjedelmű a többszöri hirdetések alkü
 szent, jutányos áron vételek föl. Bőlyg
 díj minden külön bejelölésért 30 kr.
 Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
 nyilatás sora 50 kr.
 Nyiltéri közlemények minden petít sora
 50 krajczár.
 Hirdetések fölvetésnek a szerkesztőség-
 ben és kiadóhivatalban. Főlr 1828. sz.
 alatti.
 Kéziratok nem adótnak vissza.

A kilenczvengyéves Kossuth.

— Szeptember 19.
 Egy szó nyilallott e hazán keresztül a
 közeli napokban:
 Kossuth Lajosnak a miskolci országos
 iparos-gyűlés üdvözölő sürgönyére adott távirati
 válasza.
 Szinte látjuk a reszkető betűket, a haj-
 dan seregeket elővárászó, immáron a tollatis
 nehezen forgató kéz ingadozó vonásait, ami-
 ket a turini távirólapra vetett:
 „Nem instállok többet az élet-
 ből. . . .
 Minden földi jókívánságunk legfőbb tár-
 gya, óhajtasaink körülrajongott közhelye, — a
 hosszú élet. Ezzel öleljük körül szereteteinket;
 erre törekszünk mi s ezzel kecséget bennün-
 ket isteni jutalomképen a tiszparancsolat.
 Az élet göröcsen ragaszkodó szereteté-
 nek halhatatlan bizonyága a régi mese, mely-
 ben a sirba hajló öreg inkább vállára veszi a
 rózsafát, minsen minden terhétől megszaba-
 dítsa őt a halál.
 A rajongva szeretett drága kincsből, az
 isten csodás, áldásos adományából, melyért
 küzdünk, melyre vágyunk, amiért imádkozunk:
 Kossuth Lajos „nem instál többet. . . .
 Az ő kívánsága nem az, ami az egész
 nemzeté ma és mindenkoron, hogy tartsa meg
 a Mindenható az ő életét tovább, minél to-
 vább. Ő már szerelne jobb hazába költözni, a
 sirban porladozni csöndesen. . . .

Lehetetlen, hogy benső megilletődéssel,
 mély fájdalommal ne gondoljunk erre a legu-
 többi turini táviratra.
 Ime, Kossuth Lajos kilenczvengyedik szü-
 letés napján nem is köszönhetjük a mi prófé-
 tának a magyar szív őszinte fölbuzdulásával,
 égbe szálló imádságával, hogy tartsa meg őt
 az Isten a mi számunkra sokáig.
 Ő már itt akar bennünket hagyni. —
 Örömhír számára a hazából nem érkezik
 többé.
 Ha a mi jelenünk története vizsgálatára
 volna az napjaink; ha békés, boldog virula-
 sunk virágfüzért fonna ősz fűrtelre: talán nem
 irta volna azt a táviratot, talán nem kíváncz-
 nek az élők sorából olyan nagyon a mindent
 elfeledő, fekete földbe. . . .

Igen. A béke tatyola alatt izgalmas, küz-
 delmes életet élünk. De az izgalmas jelen hu-
 lamverése bármí zajos, a forrongó események
 bármennyire elfoglalhatják időnként lelkünket:
 a háborgó tengerből kimenekülünk ma, arra
 a piczike szigetre, a hol elpusztíthatatlan az ő
 emlékezetének temploma; és mint a hitrege
 hóse új erőt nyert a föld érintésétől: úgy
 gyarapszik erőben, melegségben, igazság-
 ban a mi hazaszeretetünk a rávaló emléke-
 zéstől.
 Ha szerte nézne ma Kossuth a hazá-
 ban; ha olvasná minden magyar ember gon-
 dolatait; ha látná azt, hogy ma minden sziv-
 ben — habár egy rövid pillanatra is — de
 azért őszintén és forrón reszket át a rajongó
 szeretet, a bálványozó tisztelő és leróvhatat-
 lan hála érzete: talán mégse venne olyannyira
 erőt, öreg halkán dobogó szíven az örök, eb-
 redéstelen álom szomorú vágya.

Ebben az ünnepben ma minden magyar
 egyesül. Ez az ünnep megvizsgálhatja Kos-
 suth Lajost. Hogy az ő nevének kimondására,
 mintegy varázs ígére, egy fényes tündér re-
 pül át a bazán, mely elcsendesíti a vizslyt,
 mely begyógyítja a sebeket, mely fonséges re-
 géket mond a multból, édes álmok rózsáit hin-
 ti szemekre a jövőről; ez a nemtő a haza-
 szeretet fényes nemtője.
 Kossuth neve a hazaszeretettel ugyanegy
 fogalomná vált, mint két rózsabokor egy-
 más mellé vannak ültetve az ágak testvére-
 sen, elválaszthatatlanul egybefonódnak.
 Az ő ünnepe ennek az eseménynek a
 diadalnapja. És azért kell ezt megülnie min-
 den magyarnak.
 Kossuth Lajos nem instál többet az élet-
 ből. Mi azt kívánjuk neki, hogy életé, napja ne
 sötét fellegek közt szálljon alá, hanem rózsás,
 derűs, hajnalfény közepette.
 És mégis most életében, az ő ünnepélyén
 a hazaszeretet erőnye ünnepel; úgy azután, ha
 elkövetkeznie kell annak, a mi mindnyájunkra
 vár, — teljesedjék róla a költőszava:
 Nem hal meg az, ki milliókra költi
 Dus élte kincsét, ámbár napja mul.
 Hanem lerázván mind, mi benne földi,
 Egy életét eszmévé finomul! . . .

Az oláh kérdés.

(VI) 39 oláh-jogot böngésztem ki
 a 29 szakaszból álló nemzetiségi tör-
 vényből.
 Kérem az olvasót, elmélkedjék kissé
 ezen törvény fölött, mely a »nemzetiségi
 egyenjogúság tárgyában« alkotott — és
 adjon nekem igazat abban, hogy itt nem
 a nemzetiségi egyenjogúság elve, hanem
 a nemzetiségi kiváltság elve van lefek-
 tetve és következetesen keresztül vive.
 Igazi középkori kiváltság; melynek jel-
 lemvonása, hogy az Egész a Résznek
 fölladoztassék.
 Ha régibb törvényeinket olvassuk a
 pusztaszeri szerződéstől 1849-ig, vala-
 mennyiben, mint egy kristály-tükörben,
 meglátjuk az egységes Magyarország ké-
 pét. De ki ezt a törvényt olvassa, így
 fog szólni: ime egy széttörtött ország
 képe. Valóban végzetes visszaesés 1791—
 92 óta, a harminczas évek óta. Olvas-
 sátozok el az akkori mozgalmakat, vitákat,
 törvényeket s látni fogjátok, mily meg-
 támadhatatlan magasságban állott min-
 denekfölött a magyar állam egységének,
 a magyar szellem fönségének, a magyar
 nyelv kizárólagosságának elismerése.
 Mi történhetett 48-tól 68-ig, hogy
 husz rövid esztendő alatt Magyarország
 lelkülete így gyászosan elveszítette egyen-
 súlyát? Keressen az elemi csapások so-
 rozatát, melynek viharai kiforgatták föld-
 ünket sarkaikból. Veszített csatáknak vé-
 res nyomait kutatom, hol győzedelmi
 ünnepet ült a magyarok szétmarcangolt
 teteme fölött az oláh, a tót, a szerb, a
 ruthen, a szász, a cigány. De nem ta-
 lálom a nyomokat.
 És mégis! Mintha a nemzeti önér-
 zetnek, az állami tudatosságának, a jöve-
 dőbeli fejlődés reményének összes hit-
 ágazata kivesztett volna a magyar nem-
 zet lelkületéből; mintha csufosan meg-
 lettünk volna kötözve rabok módjára;
 mintha korbácsütésektől véreznék hátunk
 s mintha minden jó fegyverünk marko-
 latát az ellenség ökle szorítaná: ime ki-
 szolgáltatjuk magunkat a nemzetiségek
 kegyelmének; ime oda dobjuk hazánk
 egységét a tótnak, oláhnak, szerbnek,
 cigánynak, hogy darabolják szét tetszés
 szerint.

Előző cikkemben azt írtam, hogy
 a magyarok könnyelműségéből, az alkot-
 mányos élet megváltó erejét tulbecsülve,
 alkották a nemzetiségi törvényt. Csak
 részben volt igazam. Van ugyan abban
 része az elbizakodásnak is, de nagyobb
 része van az önbizalom hiányának.
 Ilyen alkotást csak a balszerencsé-
 től elgyöngült, a csalódásoktól megkin-
 zott, a hitében és reményeiben ingadozó
 nemzet hozhat létre.
 Ez a törvény Magyarország igazga-
 tásának lényeges alkatrészévé teszi az
 összes nemzetiségi nyelveket. Mintha kö-
 zelgő halálát érezné a magyar: meghívja
 a nemzetiségeket a gazdaság vezetéséhez,
 hogy az örökösök idejekorán beletanuljan-
 nak a munkába.
 Nincs a magyar Corpus jurisnek
 ennél gyalázatosabb lapja.
 Oláh, tót, szerb, német, ruth n nyelv-
 vü alsó, középső és felsőbb iskolák fel-
 állítására kötelezi magát a magyar állam.
 Mintha mondaná: fejlesztem kulturáto-
 kat, hogy örökségembe lépve, méltó utó-
 daim legyetek.
 Hiszen életképes nemzet ilyent nem
 határozhat. Ilyesmire csak porig alázott
 nemzetet lehet kényszeríteni fegyverlé-
 ről nyújtott ultimátummal.
 Franciaországban a földközi tenger
 partvidékein egy nagy-kiterjedésű olasz,

és a Pyreneusok északi lábánál egy
 szintén nagy kiterjedésű spanyol tarto-
 mánya van. E en kívül ott van egy pár
 millió basque külön nyelvvél és igen
 figyelemreméltó irodalommal; és ott volt
 csak az imént ez elszász-lothringeni né-
 metség. De ha a nagy forradalom ideje
 óta, amikor megalkották a francia nem-
 zet egységét, valaki azt merészelte volna
 szóba hozni, hogy Szavoyában olasz,
 vagy Elzászban német, vagy a Pyrene-
 usi tartományban spanyol nyelvű iskola
 állíttassék a francia állam költségén:
 azt a vakmerőt vagy lefejezték volna,
 mint hazáárulót, vagy megkötözve szál-
 litották volna a tébolydába, mint futó
 bolondot.
 »Az államkormány« . . . ez is ne-
 vezetes szólásmódja ennek a törvénynek.
 A parlamentárizmust a 48-iki törvény-
 hozás alkotta meg náunk. Az a tör-
 vény, mely ezen intézményt életre hívta,
 a kormányt »független felelős magyar
 miniszteriumnak« nevezte. Ezt az elneve-
 zést egyetlen későbbi törvény sem tör-
 rülte el. A »független« jelző szép csen-
 desesen elmaradt s jó is, hogy elmaradt,
 mert annak használata 67 után jókora
 hypokrizis lenne. De a »magyar« jelző
 közhasználatban van most is. Hanem a
 nemzetiségi törvény úgy kerüli ezt a
 jelzőt, mint az ördög a tömjén-füstöt. —
 Fél, hogy valamelyik oláh betűszedő
 nemzeti sérelmet talál benne fölföldözni.
 Ennélfogva merev következetességgel min-
 dig »államkormány«-nak nevezi a ma-
 gyar kormányt.
 Tehát, az államkormány köteles az
 oláh, tót, szerb, német stb. nyelvű bead-
 ványokra olábul, tótul, szerbül, németül
 válaszolni. Pedig ez az államkormány
 huszonöt év óta mindig így beszél:
 »L'état c'est moi.« Mikor pénzt, erőt,
 jogot, hatalmat kér magának, mindég az
 állam számára kéri. Ez az államkor-
 mány tehát maga az állam. Az ő tekin-
 télyében, méltóságában, erejében Magyar-
 országot tekintélye, méltósága, ereje jut
 kifejezésre. Ilyenformán, amikor a tör-
 vény arra kényszeríti az államkormányt,
 hogy Podoba Vazul uralólalul beszél-
 jen, akkor voltaképen a magyar államot
 öltöztette az oláhnyelv kényszerzubbony-
 nyába.
 No hát ez nem egyéb, mint megfu-
 tamodás saját jogainktól, saját erőnkől,
 saját hatalmunktól. Ez megfutamodás egy
 ezeréves multnak kötelezettségétől, mely
 mult arra kötelez minket, hogy a ma-
 gyar államot tartsuk meg s hogy ne
 csináljunk közprédát ebből a hagyat-
 ékból.
 Elvégre is ezt a hazát magyarok
 hódították el a bennlakóktól s tudom-
 mal az oláh még egyszer sem hódította
 vissza; sőt kilenczszáz év alatt egyetlen
 egyszer sem kifogásolta a birtokszerezés-
 nek ezt a módját. Hogyan jut hát hozzá
 az oláh egy olyan törvényhez, mely
 megengedje, hogy p. o. Kisküküllőmegyé-
 ben, hol vegyesen laknak magyarok, olá-
 hok, szászok: a magyar alispán magyar,
 a szász főjegyző német, az oláh szolga-
 bíró oláhnyelven vezesse irodájának
 belső ügyvitelét?
 És az oláhok arról panaszkodnak,
 hogy ez a törvény nincs végrehajtva.
 Hát persze, hogy nincs végrehajtva.
 De nem azért nincs, mintha valaki őket
 jogaikból kiforgatva ki akarná játszani,
 hanem nincsen végrehajtva azért, mert
 ezt a törvényt egyszerűen nem lehet
 végrehajtani.
 Ez a törvény nem az élet szükség-
 leteit tartalmazza. Ezért nem végre-
 hajtható.

Ez a törvény ellenkezik az ország
 létfeltételeivel. Ezért nem végrehajtható.

Ez a törvény csak egy végkimerü-
 lésben haldokló nemzetre alkalmazható.
 De a magyar még nincs a haldoklók
 sorában. Ezért nem végrehajtható.

A magyar nemzet apraja-nagya
 kivétel nélkül a magyar állameszme
 megszilárdításán fáradozik. Ez a törvény
 pedig merő ellentéte a magyar állam-
 eszmének. Ezért nem végrehajtható.

Higgyék el az oláhok, hogy méltan-
 lanul szólnak minden kormányt e tör-
 vény végre nem hajtásáért. Mert ezt a tör-
 vényt hiában akarná bármely kormány
 végrehajtani. Nem lehet azt. Sem zsan-
 dárral, sem szuronnyal, sem szép szó-
 val. Nagyobb hatalom örködik a felett,
 hogy ez a törvény a tisztelettel felretett
 akták között pihenje örök nyugalomát,
 mint amekkora hatalma egy kormány-
 nak lehet. Ezt a hatalmat a francia nyelv
 la force des choses-nak, a viszonyok ere-
 jének nevezi. Én a magyar géniusz ere-
 jének tudnám keresztelni.

Németországban nincsen ilyen tör-
 vény a lengyelek számára; Oroszország-
 ban sincs a németek, tatárok, cserke-
 zek, kirgizek, persák, örmények száma-
 ra; Romániában sincs a magyarok szá-
 mára. Nem is kérjük; ne is legyen.

Aki magyar és magyarul akar meg-
 élni: jöjjön haza.

Oláh kormányzatot, oláh igazgatást,
 oláh földön keressen az oláh és ne ma-
 gyar földön. Valamint oláh — állam —
 iskolát sem a magyar állam területén
 kell keresni. És hiában ígérget ilyesmit
 a törvény, mert az élet úgy sem vállalja
 be ezt az ígéretet.

Különben ne higgyék az oláhok,
 hogy csak a nemzetiségi törvény nincs
 nálunk végrehajtva.

Ime ott van a kodexben a nádor-
 ispánság. Nincs végrehajtva.

Ott van az 1848 évi XX-dik t. cz.
 3 §-sa, mely elrendeli, hogy minden be-
 vett vallásfelekezetek egyházi és iskolai
 szükségéi, közálladalmi költségek által
 fedeztessenek. Nincs végrehajtva.

Ott van az 1876 évi XXVIII. t. cz.
 6 §-ának 4-dik pontja a törvény kellé-
 keinek meg nem felelő felekezeti iskolák
 bezárásáról. Nincs végrehajtva.

Ott van a magyarnyelv kötelező ok-
 tatásáról szóló törvény. Nincs végre-
 hajtva.

Ott van, hogy a vegyes házasságból
 született gyermekek nemszerint követik
 a szülők vallását. Nincs végrehajtva.

Ott van az óvodákról szóló törvény.
 És még egyetlen magzatot sem téptek
 le a barbár magyarok a román anya em-
 lőiről — mert nincs végrehajtva. Persze,
 ha végre volna hajtva, olyan gyermek-
 rablást vinnénk végbe, mint a pinty!

Ott van van az 1867 évi XII. t. cz.
 a magyar hadseregről, mint az összes
 hadsereg kiegészítő részéről. Még sincs
 magyar hadsereg, mert a törvény nincs
 végrehajtva.

Egyébiránt abban igazuk van az
 oláhoknak, hogy a törvényt végre kell
 hajtani. Én csak azt teszem hozzá, hogy
 olyan törvényt, mely a viszonyok ereje
 miatt nem végrehajtható, nem kell alkotni;
 és ha mégis megalkották: akkor el kell
 azt törülni.

Én tehát oda szavazok — hogy a
 nemzetiségi törvény eltöröltessék. A pol-
 gári jogegyenlőségről egyéb törvények
 amugy is gondoskodnak.

BARTHA MIKLÓS.

A sajtócenzúra felelevenítése. Balassa-Gyarmatról írják, hogy f. hó 16-án (szombaton) tartott meg a rendes megyei közgyűlés és ezt megelőzőleg az állandó választmány ülése. — Bizottsági tagok összesen csak 70-80-an jelentek meg, minthogy a közgyűlés rendes tárgyra és az adminisztráció ügyeire vonatkozólag nagyobb érdeket keltő viták nem voltak. Ezek elintézése után azonban egy, Tibanyi főjegyző által beadott és egyebek közt Pongrácz György török-losonczi polgármester, Beniczky Árpád 48-as főleki képviselő, gr. Berchtold Artur által is aláírt indítvány került napirendre, a melynek értelmében a nemzetiségi igazgatásokkal szemben, Nógrádmegye felirátot intézzen a képviselőházzal és ezt a többi törvényhatóságokkal közölje, hogy a tót és román sajtóra vonatkozólag az előzetes cenzúra hozassék be. Az indítvány ellenében felszólalt Pulszky Ágost és Sréter Alfréd képviselők, Szontagh Pál főrendiházi tag, Kövy Tivadar és több más bizottsági tagok, hangoztatva, hogy minden törvényes eszközzel, a legszigorubbán kell a nemzetiségi igazgatásokkal szemben eljárni és hogy helyes volna a törvényhozáshoz felirátot intézni oly intézmények létesítése végett, a melyek az igazgatások ellensúlyozására és fekezésére alkalmasok; de hogy a jogegyenlőségnek az egyéni jogok szempontjából és a szabadság biztosításának olynemű megszorítása, mint a minót a sajtó cenzúra is képez, Magyarország összes tradícióival, állami konsolidációjával és kulturális fejlődésével minden tekintetben ellenkezők, egyáltalán az óhajtott célra nem vezetne, sőt káros, a mennyiben a közvéleményt megtevesztheti, úgy hogy a főjegyző indítványának elfogadása által Nógrádmegye lemondana a közvéleményre jogosan gyakorolható befolyásról és magát egész multjával ellentétbe helyezné. Figyelmeztetésül sem hasznos ily kívánság hangoztatása, mert csak visszatetszést szülhet. Ennek dacára Tibanyi Ferenc és Pongrácz György rövid felszólalása után a közgyűlés 43 szavazattal 27 ellenében az indítványt elfogadta. Szóba került még Debreczen város átirata a főrendiház reformálása kérdésében. Ehez a közgyűlés, Szadovszky József tiltakozó beszéde dacára, tulnyomó többséggel hozzájárult.

BELFÖLD.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártkör szept. hó 25-én d. u. 6 órakor a szokott helyen értekezletet tart. Tárgy: A pártkör és az onnan kilépett képviselők megbízottainak együttes jelentése s ezzel kapcsolatosan a pártkörből kilépett képviselők értekezletének átirata.

Tessék magyarul tanulni. A karánsebesi román püspöki tanítóképzőben, a honnan eddig alig került ki magyarul értő tanító, az idén Dengi János kir. tanfelügyelő a népoktatási törvény alapján 10 vizsgálattevő közül hatot megbuktatott a magyar nyelvből, egyet pedig a magyar alkotmánytönből.

A konverzió epilógusa. A konverzió-művelet sikeres befejezése alkalmából a hivatalos lap a következő kitüntetéseket hozza: A király Széll Kálmannak a Lipótrend nagykeresztjét, Hegedűs Sandornak a Lipótrend középkeresztjét, Beck Nandornak a Leszámitoló és Pénzváltóbank vezérigazgatójának a III. oszt. vaszoránrendet és Darányi Ignác orsz. képviselőnek pedig a titkos tanácsosi méltóság adományozta.

A bélyei vadászatok. Az »Orient« gőzösön, mely Mohácsra járja a vadászatra kiránduló uralkodókat, Erényi Ullmann Lajos és Thaly Emil igazgatók fogják a Duna-gőzhajózási társaságot képviselni s e célból már leutaztak Mohácsra. Thaly, mint egyuttal a társaság mo h a c s p e c s i vasútnak üzletigazgatója, Pécsről Mohácsig az udvari vonatot is fogja vezetni. Az Orient gőzös parancsnoka Benel kapitány, a kísérő hajóul kirendelt „Feeske« gőzösé Zettl kapitány.

Kováts József beszámolója.

Kováts József, a h-nánási kerület orsz. gyűl. képviselője, f. hó 17-én tartotta meg beszámolóját Hajdu-Nánáson több mint 6000 főre rugó közönség előtt. Kováts képviselőt, ki bentmaradt a függetlenségi körben, a szert mindenféle kitüntető jeleiben részesítették lelkes választói. — Az országos képviselő tovább mint egy óra hosszán tartott beszédét éber figyelemmel halgatta a nagy gyűlekezet.

A beszámoló képviselő hosszabb bevezetéssel kezdte beszédét, kiemelve, hogy a jelen országgyűlési ülésnek a kezdete is szerencsétlen volt, mert a kormány a helyett, hogy a vallott kudarcokon okult s így javult volna: a nemzet legszentebb érzelmeit tette próbára a Hentzi szobrának az 1848. 49-iki honvédek által tervbe vett megkoszoruoztatásával.

A kormány ezen szándéka, még inkább a parlamenti harcban tanúsított magatartása alál bebizonyította, hogy semmi érzékkel nem bír a nemzet legszentebb érzelmei iránt s hogy a multakon nem okulva és így nem is javulva, a nemzet arcuzulcsapására mindig kész, ha azt Bécsben úgy kívánják, nyilván, hogy tovább uralkodhassék.

A nagy kudarc kormányválságot is idézett elő.

A kormányválságnak az lett volna alkotmányos következménye, hogy a kormányra a kormányt megbuktató ellenzéki vezérlelkiak meghívasának.

De nem ez történt, hanem folytatták a rendszert, s ennek folytatása lón, hogy a kormány a magyar katonai akadémiával csak úgy bánt el, mint előde s koronájával e rendszernek a belügyminiszter a törvényhatóságoknak megparancsolta, hogy a közös hadsereg ezredparancsnokságaival — német nyelven levelezzenek. Ez így marad mindaddig, míg a nemzet többsége olyan képviselőket választ, kik programjukban a közönséges törvények fenntartását vallják.

Pedig, míg azon törvények teljes épségükben fenntartatnak: éhezni fognak elagott 48-49-iki honvédek; koplalni lesznek kénytelenek n e p t a n i t ó i n k és kisebb javadalmazásu tisztviselőink; mert az ország, jövedelmének nagy részét Bécsbe kénytelen szállítani, nem lesz magyar hadsergünk, s így ifjaink a hadsereg létszámából kiszorítatnak idegen elemek által; nem lesz magyar tisztkező-akadémiánk pangani fog iparunk, — részint mert az erősebb osztrák gyári iparral nem versenyezhet, részint, mert a közös hadsereg iparczikkszükségei — néhány bakancs kivételével — osztrák gyárakban állítatnak elő.

Nem kevésbé szegényes és hazafiatlan magatartást tanúsított a kormány a budavári honvédszobor leleplezése alkalmával ismert tényei által.

Ha a felsorolt sulyos rovásokat egybeveti a meghozott törvények értékeivel, a melyek közt a borgyártás ellátásáról — ha lelkiismeretesen keresztülvitetik — és a fővárosi dunai hidakról szólókat tartja legnagyobb horderejűeknek: kétségtelen, hogy a kormány, működése nagyon is meddő volt.

Azonban a kormány, dacára hibáinak, dacára bűneinek — mégis oly szerencés, hogy bizonyos kérdésekben a függetlenségi és 48-as pártnak meleg rokonszenvét is megnyerte.

A kormány ugyanis a függetlenségi és 48-as pártok az egyházpolitikai kérdésekben évek hosszú során át sürgetett követeléseit kényserhelyzetében elfogadva elveit magáévá tette, felvette programjába az egyházpolitikai reformokat.

A mennyire a párt dicsősége, hogy ezen egyházpolitikai reformkérdésekben elfoglalt a lapontot a kormány valahára magáévá tette, ép oly nagy csapás a függetlenségi és 48-as pártira a szakadás, mely utóbb a pártkörben beállott.

Hogy mi indította kilépett társait a különválásra — így folytatja beszédét — előttem még ma is titok, mert azon indítvány, melyet Eötvös Károly képviselő beterveztett, ürügynek igen, de oknak a kilépésre el nem fogadható.

Az egyházpolitikai kérdésekben ugyanis pártunknak tulnyomó nagy többsége ószin'e hive az egységesen kötelező polgári házasságnak, az anyakönyvek állami vezetésének és a szabad vallásgyakorlatnak; következve nem forgott fenn szüksége annak, hogy a párttagok érzelmei újabb próbák alá vettessek, de másrészt lekiüdvét nem köteles senki odaigérni előre oly törvényjavaslat megszavazására, amely még nem született meg, tehát a melynek leglényegesebbjét, a kötelező polgári házasságról szólót, még főbb vonásaiban sem ismerjük.

Kétségtelen ugyan, hogy a józan ész szabályai szerint, a minek nagy hazánkja, Kossuth Lajos is kifejezést adott, a bíralt jog mindenki részére fennmarad; csakhogy Eötvös Károly képviselő az indítványt egyenesen azon föltétel mellett tette meg, hogy a kisebbség köteles a körből kilépni, a mint hogy ő is benső barátai, ha leszavaztatnának, tudni fogják köteleességüket.

Egészen más a helyzet így és más ezen kizárási feltétel nélkül; mert bár a bíralt joga kinek-kinek biztosítva van a józan ész szabályai szerint s bár azt — mint Herman Ottó képviselő utóbb kifejezte — soha senki kétségbe nem vonta, de tény az is, hogy az indítványnak a kizárási feltétel alatti beadása úgy a pártkört, még inkább magát a pártot volt hivatva megbontani az által, hogy az indítványt fenntartás nélkül elfogadni vonakodó képviselők a pártkörből való kilépésre köteleztettek: minek következtében a szabad bíralt jogát már csak mint a pártkörnek nem tagjai, tehát mint megbénítottak gyakorolhatták volna, a mi aztán maga után vonta volna a választók két táborra szakadását, a mi ismét a pártnak beláthatlan mérvben való bomlására vezetett volna. Hogy pedig ezzel a hazának szolgálatát volna tehető, az valóban elképzelhetlen.

Kossuth Lajos irta Polónyi Gézához intézett ismert válaszeleiben:

»hogy a függetlenségre törekvés érdekében minden más tekintet alál kell rendelni, de azt semmi elképzelhető tekintetnek alárendelni nem osak nem kell, de nem is szabad.«

Kossuth Lajos szerint tehát táborunkban szívesen kell látnunk azokat is, a kik állásuk vagy érzelmeiknél fogva a kötelező polgári házasságnak nem hívei ugyan, de az ország függetlenségéért velünk együtt harcolnak.

De hogy mily kétes biztosítékot nyult az indítvány ellen szavazóknak Herman Ottó képviselőnek azon utólagos nyilatkozata hogy a bíralt jogát soha senki kétségbe nem vonta, nyilvánvaló a kilépett képviselő társainknak utóbb kifejezett azon egyesülési feltételükből, hogy a kik a kormány egyházpolitikai javaslatait föltétlenül el nem fogadják (és itt különbséget nem tesznek a már ismert és még ismeretlen javaslatok közt) az ellen nem agitálhatnak.

Vajon a bíralt gyakorlatasánk jogát agitációszámba veszik-e kilépett képviselőtársaink, szeretném, ha erre határozott választ szíveskednének adni, mert ha igen, úgy Herman Ottó t. képviselő urnak a szabad bíralt jogára történt apellálása semmi gyakorlati értékkel nem bír.

Ez volt egyik oka annak, hogy az indítvány ellen szavaztam, a mint ennek a többek közt az ez év június hó 6-ikáról ezen kerület t. pártelnökéhez, i. Csuhány Ferencz urhoz intézett levelemben — a mely az önk bősös bírálata alá lett terjesztve — részleteiben kifejezést adtam. És mondhatom, szerencsésnek érzem magamat, hogy hivatkozott levelemben részletesebben kifejtett nézetem Kossuth Lajosnak hivatkozott levelemben foglalt nézeteivel találkoztak.

A második oka, hogy az Eötvös-féle indítványhoz nem járulhattam, az akkor már ismert zsidó-reczeplőzról szóló törvényjavaslat.

En ugyanis azt a törvényjavaslatot nem fogadom el, és pedig nem fogadom el a jogegyenlőség elvével fogva, a mint ennek imént hivatkozott június 6-iki levelemben bővebb kifejezést adtam.

Vannak nagy horderejű kérdések, a melyeknél kiváltságokat egyeseknek nem adhatunk a nélkül, hogy az által mások jogait és érzelmeit ne sértjük. Ily sérelem érné az összes vallásfelekezeteit az által, hogy míg ők a multban kötelesek voltak, a jövőben pedig kötelesek lesznek kivétel nélkül hitagazataikat bemutatni, azért hogy az állam előtt biztosított szolgáltságuk arra nézve, hogy hitvallásuk a közérkölséggel s így az állam céljaival ellentétben ninesenek: egyedül a zsidóság képezne kivételt, a mi bizonyára nagy nyugtalanságot szülné.

De egyéb okok is megkövetelik és pedig első sorban a zsidóság érdekében, a melyeket az országgyűlésen tarthatunk majd fel részleteiben, hogy magunknak ez esetben is kiváltságot ne igényeljenek.

Ismervén tehát ezen törvényjavaslatot az indítvány megteletelkor: kétségtelen, hogy ezt ala nem irhattam a nélkül, hogy egy vagy más tekintetben következtelen és szószegő ne legyek.

A nemzeti párttal való fegyverbarátság kérdésében azt az álláspontot foglalja el, hogy mikor a nemzet jogait kell a kormányval szemben megvédeni, akkor igenis helye és szüksége van a szövetségnek.

Fajljalja, hogy a szakadás beállott s mindazokat, a kik a körbe visszatérnek, tart karokkal fogadja. Remélj is, hogy nagyobb részük visszatér, mert nem tételezi fel, hogy Kossuth nevét csak azért hordának ajkukon, hogy intó szavainak, parancsának ne engedelmessékedjenek. Avagy az országos értekezlet többségén ek esetleges határozata felbillentheti Kossuth Lajos tanácsa mérlegének serpenyőjét?

Szél azután a magyar királyi udvartartásról, követelve azt jelzi, hogy a kormány mily gyámoltalan a nemzetiségi agitációkkal szemben, az orosz szövetség felmerült fontosságával szemben pedig kijelenti, hogy nem egyéb agyrénél.

Kováts József képviselő a nagytömeg lelkes és kitüntető éljenhára közt zárta be beszédét.

KÜLFÖLD.

Az orosz hajóraj Franciaországban. Kopenhága, szept. 18. A czár tegnap megszemlélte az itt horgonyzó orosz hadihajókat és elbucsuozott Mihály nagyhercegtől és Avelan tengernagytól. A Dimitri-Domszkoj és Pamiat azoma hadihajók ma d. e. 11 órakor elindultak.

A czár orrvérzése. A Pol. Corr. egy kopenhagai tudósítása szerint, III. Sándor czár egy idő óta erős és gyakori orrvérzésben szenved és ez állapotának — a fennforgó esetben — orvosi részről bizonyos szimptomatikus jelentőséget tulajdonítanak. Azonfelül a czár az utóbbi napokban erősen meghűlt s ez a rosszullete volt az oka, hogy a czár nem kiseri a dan királyi családot Rosszkildébe, a hol a nemrég elhunyt Vilmos hercegezt örök nyugalomra helyezték.

Orosz hadi kikötő a Középtengeren. Paris, szept. 18. Arene korzikai képviselő a Matin mai számában a mellett kardoskodik, hogy engedjék at az aiccioi kikötőt az orosz középtengeri hajórajnak, állandó hajóállomás gyánat. A r e n e ma találkozni fog Mohrenheim nagykövettel, hogy megnyerje terveit.

A forradalom Braziliában. Paris, szeptember 19. Az itteni braziliai követség tudatja, hogy Rio de Janeirót tegnap delben erősen bombázták. A helyzet változatlan.

Ujdonságok.

*** A rágalmozott Magyarországnak.** Az Oláh Liga című egyesület egy idő óta megnit rendszeres támadásokat intéz a magyar nemzet és a magyar állam ellen s szemenszedett rágalmaikat a művelt nyelvek mindegyikén terjeszti Európában. Ennek az orvmozgalomnak a leküzdésére Kolozsvárott gróf Teleky László elnöksége alatt magyar bizottság alakult, mely azt célozza, hogy azok a nemzetek, melyekhez az oláhok rágalmaikat czimazzák, megkapják egyttal az illetékes választ is. A bizottság a maga működését azzal kezdte meg, hogy Jászszentgyörgyi Sándor főjegyzőhelyettesnek a Republika pörében a kolozsvári esküdtsek előtt elmondott nagy vádbeszédét hat nyelvre lefordíttatta és több ezer példányban kinyomatván, a világ minden művelt nemzetének megküldötte. A vádbeszédnek czime ebben a füzetben: A rágalmozott Magyarország és a magyar kiadásából már a második ezret nyomják.

*** Német keresztnevek.** A belügyminiszternek tudomása jutott, hogy a közgazgatási hatóságok az ország nemely vidékén idegen nyelvű keresztneveket használnak a magyar hivatalos iratokban is. A miniszter ezért újabb utasította az illető hatóságokat, hogy a jövőben minden magyar nyelvű hivatalos iratban a személyek magyar keresztnevét használják.

*** Betiltott szineloadások Belényesen.** Az oláh mozgalom óta szigorúan tiltva van Belényesben a csoportosulás. Egy vándor szintarsulat járszott néhány estén s az előadásokat a tüntetés mozgalom miatt betiltotta a hatóság. A 28 tagból álló társulat most nagy nélkülözések közt várja, hogy mikor folytathatják ismét az előadást.

*** A bokszegei merénylet.** A bécsi »Extra«-postot, mely a bokszegei merényletet a »Magyar Hírnap« után közölte, konfiskálták. Ez a mellett bizonyít, hogy a merénylettől valami mégis ténny.

*** A megcenzurázott sajtó.** A Köszegen időző újságírókat nagyon felháborította az az intézkedés, hogy a sürgönyöket csak Auspitz ezredes cenzurálja után volt szabad a táviradn továbbítani. Az újságírók által teladott táviratok a következőleg voltak szignálva: »Vidi Auspitz Oberst.« Az újságírók azonnal Hieronymi belügyminiszterhez és Tisza Lajos 6 Felsője személyekörül miniszterhez fordultak, a kik hir szerint fel is keresték Auspitz urat, de az ezredes felelete az volt, hogy a táviradara ment, és újból szigorúan megparancsolta rendeletének betartását (Nem értjük, hogy minő jogon rendelkezik katon a polgári hatósággal...? Szerk.)

*** Evangéliomi elmékedések.** Dicsőfi József »Evangéliomi elmékedések« című munkájának 15 és 16-ik füzetét f. hó 20-ától kezdve kaphatók Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében.

*** Hosszu nap.** A legnagyobb zsidó ünnepe, a hosszú nap, a »jom kippur«, tegnap este vette kezdetét. Az esthajnal csillag feljöttével megnyíltak a zsinagógák s az imaházak megteleték ajtósok hívókkal. Ez alkalomból ünnepi külsőt öltött a város is, a mennyiben a boltok egy része zárva maradt. Ma valóságos bucsujárás volt az utcákon, zsidó polgártársaink tömegesen járván imaházakat, mert ezen a napon még a bite irant legkönyösebb zsidó is részt vesz az istentiszteleteken. Éten, szomjan várják tegnap estétől kezdve a mai esthajnal csillag feljöttét, mikor azután véget ér a testi sanyargatás s meglelnek a czukrázadék, kávéházak, vendéglők.

*** A gyalai országos vásár.** Bekéavarmegye aispánja arról értesít bennünket, hogy a folyó évi augusztus hó 30-áról elmaradt gyalai országos vásár folyó évi október hó 4-8-ik napjain fog megtartatni.

*** A kisújszállási gymnáziumban.** melynek az idén 7-ik osztálya is megnyílt, a tanév f. hó 18-án vette kezdetét. Előbb — nagy közönség jelenlétében — ünneplépes isteni tisztelet tartatott, mely alkalomból Gulyás Lajos ev. ref. lelkész mondott buzóimát, — azután Prusinszky Gyula igazgató intézett lelkes beszédet a szülőkhöz és a tanuló ifjúsághoz. Végül az iskolai törvények olvasatuk fel. A gymnázium új, díszes épülete napról napra emelkedik s a jövő tanévben már a 8-ik osztályt is megnyitják, így Kisújszállás, ez a derék kun város, teljes főgymnáziummal fog rendelkezni. Debreczentől a Tiszáig nines református főgymnázium, e hiányt pótolni fogja most a kisújszállási E főgymnáziuma nagy jövő vár. A városnak sok vasutja lévén, a közlekedés könnyű és olcsó. Az idén máris 160 tanuló iratkozott be, a mi feltűnő nagy szám, mert ezeltől a tanuló létszáma alig haladta meg a 100-at. A tanári kar tagjai a következők: Prusinszky Pál igazgató, Bene János, Bognár Lajos, Molnár József, Kabos Bálint, Pállagi Gyula, Zvarinyi Lajos, Szabó József, Stromp József. Szeremley Barna, Kovács József kisújszállási s. lelkész vallást, Porteleki László éneket és zenét, Ráski Mihály pedig tornaszatot tanít. Mi voltál iskolánk ezeltől mintegy 70 évvel, mikor én gyenge növendékek valék, s mivel emelt most a vallásos kegyelet, a hithűség s a hazaszeretet! Legyen örök világosságod, örök életed!

(K. H. L.)

*** Lukácsu áthelyezése.** A jobb levegő után ábitozó Lukács Lászlót az igazsáügyi miniszter rendeletére a pestvidéki ló-

portárdülői fogházba tek at.

*** Ifjúsági ba** ismert fiatal táncztárságnap, a »Korona« tánczvizsgával egybe rendez. Kezdeté 8 órákor lesz. Belepti is válthatók. A talpzenekara szolgáltatja.

*** A helybeli** lóban a tanulók szeptember hó 25. 26. 27. 28-12-ig történi. Ugyain lesznek az augusztus esettel elmaradt javais. Az iskolai év ünnepes tanítás kezdődik. Azokat, kik a tanítás kezdetén nem voltak, nek, 8 napig még az oktatástól elmentesítik. A tanítás kezdetén az oktatástól elmentesítik. A tanítás kezdetén az oktatástól elmentesítik. A tanítás kezdetén az oktatástól elmentesítik.

*** Hajduvá** ványmentes terés szerint Hajduvá mert aug. 31-ike megmegtegedés, vagy dult elő a megye t

*** Hullaszál** Városi tanácsai végdőr kapitánysággal, hullát egyenesen a tiltva van a hullákburczolása.

*** Tüz. Né** utcai 1050 sz. aligyanecak későn ju rendőrkapitányának 13 sz. a tanyáján resztből álló buza ma tett jelentést. K buza asztalg.

*** A királyi k** a milliomosok, ha meg egy kifilért, mint a kapott, meg pedig a jára ez az ambiciózus remekbe s azt a kört fel Bécsbe a királynak

*** Dicsőséges** ausztriai császár Nagy dicsőséggel 40 napig Kivánom a drasztikus napokat kiélni, — Dicsőségesen méltóztasson elfogadni ládómmal együtt —

*** A királyi sz** dékát, mert 15 forint a város előjáróságához Paulovszky Edénék a

*** Földment** nos sikasztással v szék előtt, melynek állott: Elnök: Moc Samuel, Palatitz Lador, igazgész: Dr. Lengyel ugyanis fgyel édes anyja s lótlóg azután Harsányit eladta volna kiderült, hogy nem gyel maga arustó Harsányit a kir.

*** A zened** csapó-utca és a ról-napra mindink levő alacsony épü nagyobáára élkeskörvonalai az nemcsak a csapórosnak is egyik le

*** Kinevez** tabla elnöke Gönd és Kiss Endre tan díjas joggyakornom-szigeti, utóbbihez osztotta be sz

*** Betörés** izraelita polgár t kodakus alkalmá is kevés számú n den templom-hely ör felállítva, h bajuk ne történne zeményére áhitoz akarva a kedvező zítet tettek o prédához vétek Bodnár György ablakvástabláját egyik üvegablajja

